

Synpunkter om EUIPO:s utkast

Wikimedia Sverige uppskattar möjligheten att komma med kommentarer på EUIPO:s utkast. Syftet med det här dokumentet är att ge några kortfattade synpunkter och förslag på hur EU:s immaterialrättsmyndighets (EUIPO:s) utkast om upprättandet av en webbportal beträffande verk och andra alster som inte finns i handeln kan förbättras.

Sammanfattning

Med tanke på att tidsramen är snäv är det möjligt att det kommer vara svårt att ha en fullständig och fullt funktionell portal färdigställd till 7 juni 2021. Arkitekturen och infrastrukturen bör därför byggas så att detta åtminstone kan läggas till senare, vilket också framhålls i EUIPO:s utkast.

För att kunna koppla samman portalens öppna information med annan länkad öppen data vore det förtjänstfullt om EUIPO samarbetade nära de nationella biblioteken, Wikidata-gemenskapen och liknande aktörer. Att bygga in länkad öppen data som en central del av arkitekturen och infrastrukturen är viktigt för användbarheten.

Wikimedia Sverige ser det som särskilt viktigt att:

- Infrastrukturen fungerar på ett sådant vis att det är lätt att samköra portalens information med information i andra externa databaser.
- Verk, rättsinnehavare, status och informationstyp är separata entiteter, med beständiga identifierare (persistent identifiers/PID:ar) som går att länka.
- Att det är möjligt för API:er att läsa den länkade öppna datan.

Portalens tekniska behov

Eftersom målet med portalen är att kunna tydliggöra situationen kring verk och andra alster som inte finns i handeln måste portalen kunna inhämta information från externa källor. För att exempelvis kunna uppmärksamma en författare till ett litterärt verk på att dennes verk förekommer i portalen, och alltså anses vara herrelöst eller utanför handel, måste förekomster över litterära verk i portalen kunna samköras och jämföras med förekomster över litterära verk i externa databaser.

För att detta ska vara möjligt är ett antal principer centrala förutsättningar, vad gäller skrivelsen under paragraf 3.8 Record search:

- Varje enskild data måste förses med en Uniform Resource Identifier (URI), så att dess förekomst kan refereras till.
- All data måste vara tillgänglig och möjlig att nå via ett öppet applikationsprogrammeringsgränssnitt (API).
- Portalen måste ta hänsyn till de [etablerade principerna](#) för länkad data. Det skulle göra det möjligt att länka samman portalens information med projekt såsom Wikidata och externa sektorspecifika databaser. Det vore också fördelaktigt om portalen tog hänsyn till de [FAIR-principer](#) som används för digital forskningsinformation.
- Vi stödjer REQ-ER-02 och menar att det är viktigt att registrerade användare måste kunna berika och koppla samman informationen.
- Datamodellen måste kunna expanderas (så att ytterligare identifikatorer kan läggas till).
- Portalen måste vara tillgänglighetsanpassad, så att informationen kan nyttjas även av personer som av olika skäl har svårt att läsa.

Eftersom den portal som för tillfället finns över herrelösa verk inte bygger på dessa principer menar vi att den portalens infrastruktur och arkitektur inte bör återanvändas.

Givet att tidsramen för portalens färdigställande är snäv är det möjligt att allt inte går att få klart tills dess att portalen ska vara publicerad. Den underliggande strukturen måste dock baseras på dessa designprinciper.

Den flerspråkiga, fritt licensierade och användarvänliga mjukvarulösningen Wikibase uppfyller samtliga ovanstående punkter. Många mindre institutioner har uttryckt att detta är en lämplig lösning för dem, och att användargränssnittet är lättanvänt. Wikibase skulle vara en gångbar lösning för denna portal.

Data- och informationsstruktur

I den bästa av världar – för att göra portalen lättanvänd och välstrukturerad – bör en arkitektur byggas där verk, rättsinnehavare, status och informationstyp är separata entiteter, med beständiga identifierare (persistent identifiers/PID:ar) som går att länka.

Arkitekturen måste också möjliggöra för länkad öppen data-API:er att kunna läsa informationen, liksom för museer och andra kulturarvsinstitutioner att kunna läsa och redigera informationen genom API:er baserade på exempelvis json och xml. Ett effektivt sätt att förenkla återanvändning av materialet är att i systemet länka till Wikidatas unika identifierare för objekt i databasen.

Visuella och audiovisuella verk

Det finns i dagsläget ingen tydlig och enhetlig standard för hur man ska identifiera visuella och audiovisuella verk. Det första stycket i DSM-direktivets artikel 10 klargör att verken måste kunna *identifieras*. Vi menar att enbart deskriptiv metadata i textform ofta inte uppnår kravet på identifikation. Digitala fingeravtryck samt förhandsvisningar av visuella och audiovisuella verk för registrerade användare skulle kunna vara en väg runt detta problem, men bygger på att databasens och portalens infrastruktur och arkitektur tillåter detta.

Förhållandet mellan rättsinnehavare och verk

Det är inte en inneboende egenskap hos ett verk eller annat alster att vara herrelöst eller inte förekomma i handeln. Termen beskriver enbart (frånvaron av) ett förhållande mellan en rättsinnehavare och ett verk eller annat alster. Det bör därför undersökas om det går att möjliggöra även för rättsinnehavare att registrera sig som användare på portalen (möjligtvis via en separat databas eller tabell), så att detta förhållande adekvat kan tydliggöras och beskrivas. Portalen bör göra det möjligt att framställa denna typ av information, även om det inte bör vara obligatoriskt med information om rättsinnehavaren.

Creative Commons-licenser

REQ-CR-04 iii) handlar om licensiering av de verk som förekommer i portalen. Man konstaterar att licenser inte måste anges när ett verk förs in i portalen, men kan införas när licensen är tillgänglig och relevant. För att göra det lätt för kulturarvsinstitutioner att licensiera verk som är fria att använda bör det gå att ange Creative Commons-licenser i portalen. Det är också i linje med Kommissionens fokus på fria licenser. Fördelen med Creative Commons-licenserna är att de är standardiserade, vilket gör de lättanvända.